

DIREKTIIVIT

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI (EU) 2017/1564,

annettu 13 päivänä syyskuuta 2017,

tekijänoikeudella ja lähioikeuksilla suojattujen tiettyjen teosten ja muun aineiston tietyistä sallituista käyttötarkoituksista sokeiden, heikkonäköisten tai muulla tavoin lukemisesteisten hyväksi sekä tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa annetun direktiivin 2001/29/EY muuttamisesta

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 114 artiklan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ⁽¹⁾,

noudattavat tavallista lainsäätämisyksitystä ⁽²⁾,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Unionin säädöksillä tekijänoikeuden ja lähioikeuksien alalla taataan oikeusvarmuus ja oikeudenhaltijoiden korkeatasoinen suoja, ja ne muodostavat yhdenmukaistetun säädöskehiksen. Tällä säädöskehiksellä tuetaan sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa ja edistetään innovointia, luovaa työtä, investointeja ja uuden sisällön tuotantoa myös digitaaliympäristössä. Sillä pyritään edistämään myös mahdollisuuksia saada tietoa ja nauttia kulttuurista suojelemalla teoksia ja muuta aineistoa sekä sallimalla yleisen edun mukaisia poikkeuksia tai rajoituksia. Oikeudenhaltijoiden ja käyttäjien välillä olisi turvattava oikeuksien ja etujen oikeudenmukainen tasapaino.
- (2) Oikeudenhaltijoiden oikeudet tekijänoikeuden ja lähioikeuksien alalla on yhdenmukaistettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveillä 96/9/EY ⁽³⁾, 2001/29/EY ⁽⁴⁾, 2006/115/EY ⁽⁵⁾ ja 2009/24/EY ⁽⁶⁾. Näissä direktiiveissä vahvistetaan yhdessä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/28/EU ⁽⁷⁾ kanssa kattava luettelo tällaisiin oikeuksiin sovellettavista poikkeuksista ja rajoituksista, joiden mukaisesti sisältöä voidaan tietyn edellytyksin käyttää ilman oikeudenhaltijoiden lupaa tiettyjen toimintapolittisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
- (3) Sokeiden, heikkonäköisten tai muulla tavoin lukemisesteisten on edelleen monesta syystä vaikeaa saada käyttöönsä kirjoja ja muuta tekijänoikeudella ja lähioikeuksilla suojattua painettua aineistoa. Kun otetaan huomioon sokeiden, heikkonäköisten tai muulla tavoin lukemisesteisten oikeudet sellaisina kuin ne on tunnustettu Euroopan unionin perusoikeuskirjassa, jäljempänä 'perusoikeuskirja', ja vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevassa Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksessa, jäljempänä 'vammaisyleissopimus', olisi toteutettava toimenpiteitä, joilla lisätään kirjojen ja muun painetun aineiston saatavuutta saavutettavissa muodoissa sekä parannetaan niiden liikkuvuutta sisämarkkinoilla.

⁽¹⁾ EUVLC 125, 21.4.2017, s. 27.

⁽²⁾ Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 6. heinäkuuta 2017 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä), ja neuvoston päätös, tehty 17. heinäkuuta 2017.

⁽³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 96/9/EY, annettu 11 päivänä maaliskuuta 1996, tietokantojen oikeudellisesta suojasta (EYVL L 77, 27.3.1996, s. 20).

⁽⁴⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/29/EY, annettu 22 päivänä toukokuuta 2001, tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa (EYVL L 167, 22.6.2001, s. 10).

⁽⁵⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/115/EY, annettu 12 päivänä joulukuuta 2006, vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla (EUVL L 376, 27.12.2006, s. 28).

⁽⁶⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/24/EY, annettu 23 päivänä huhtikuuta 2009, tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta (EUVL L 111, 5.5.2009, s. 16).

⁽⁷⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/28/EU, annettu 25 päivänä lokakuuta 2012, orpoteosten tietyistä sallituista käyttötarkoituksista (EUVL L 299, 27.10.2012, s. 5).

- (4) Marrakeshin sopimus julkaistujen teosten saatavuuden helpottamisesta sokeiden, heikkonäköisten tai muulla tavoin lukemisesteisten hyväksi, jäljempänä 'Marrakeshin sopimus', allekirjoitettiin unionin puolesta 30 päivänä huhtikuuta 2014⁽¹⁾. Sen tavoitteena on parantaa tiettyjen teosten ja muun suojatun aineiston saatavuutta saavutettavissa muodoissa ja niiden rajat ylittävää vaihtoa sokeiden, heikkonäköisten tai muulla tavoin lukemisesteisten hyväksi. Marrakeshin sopimuksessa edellytetään, että sopimuspuolet säätävät tekijänoikeuteen ja lähioikeuksiin sovellettavista poikkeuksista tai rajoituksista, jotka koskevat tiettyjen teosten ja muun suojatun aineiston saavutettavissa muodoissa olevien kappaleiden valmistamista ja levittämistä sekä tällaisten kappaleiden rajat ylittävää vaihtoa. Jotta unioni voi tehdä Marrakeshin sopimuksen, unionin oikeutta on muutettava vahvistamalla pakollinen ja yhdenmukaistettu poikkeus, joka koskee sopimuksen piiriin kuuluvia käyttötarkoituksia, teoksia ja edunsaajahenkilöitä.
- (5) Euroopan unionin tuomioistuimen lausunnon 3/15⁽²⁾ mukaan tekijänoikeuksiin ja lähioikeuksiin tehtävät, Marrakeshin sopimuksella määrätyt poikkeukset tai rajoitukset, jotka koskevat tiettyjen teosten ja muun aineiston saavutettavissa muodoissa olevien kappaleiden valmistamista ja levittämistä, on pantava täytäntöön direktiivillä 2001/29/EY yhdenmukaistetulla alalla.
- (6) Tällä direktiivillä pannaan täytäntöön Marrakeshin sopimuksen mukaiset unionin velvoitteet yhdenmukaistetulla tavalla sen varmistamiseksi, että vastaavia toimenpiteitä sovelletaan johdonmukaisesti kaikkialla sisämarkkinoilla. Tässä direktiivissä olisi siksi säädettävä sellaisiin oikeuksiin sovellettavasta pakollisesta poikkeuksesta, jotka on yhdenmukaistettu unionin oikeudella ja jotka ovat merkityksellisiä Marrakeshin sopimuksen piiriin kuuluvien käyttötarkoitusten ja teosten kannalta. Tällaisiin oikeuksiin kuuluvat erityisesti kappaleen valmistamista, yleisölle välittämistä, yleisön saataville asettamista, levitystä ja lainaamista koskevat oikeudet, joista on säädetty direktiiveissä 2001/29/EY, 2006/115/EY ja 2009/24/EY, sekä direktiivissä 96/9/EY säädetyt vastaavat oikeudet. Koska Marrakeshin sopimuksessa edellytetyt poikkeusten tai rajoitusten alaan kuuluvat myös äänimuotoiset teokset, kuten äänikirjat, tässä direktiivissä säädetyä pakollista poikkeusta olisi sovellettava myös lähioikeuksiin.
- (7) Tämä direktiivi koskee sokeita henkilöitä, heikkonäköisiä henkilöitä, joiden näköä ei voida parantaa siinä määrin, että heidän näkönsä olennaisilta osin vastaisi sellaisen henkilön näköä, jolla ei ole tällaista rajoitetta, henkilöitä, joilla on havaitsemis- tai lukemiseste, mukaan luettuna dysleksia tai mikä tahansa muu oppimisvaikeus, joka estää heitä lukemasta painettuja teoksia olennaisilta osin samassa määrin kuin henkilöt, joilla ei ole tällaista rajoitetta, ja henkilöitä, jotka fyysisen vamman vuoksi eivät kykene pitelemään tai käsittelemään kirjaa taikka kohdistamaan tai liikuttamaan silmiään siinä määrin kuin lukeminen tavanomaisesti edellyttää, siltä osin kuin nämä henkilöt eivät tällaisen rajoitteen tai vamman seurauksena kykene lukemaan painettuja teoksia olennaisilta osin samassa määrin kuin henkilöt, joilla ei ole tällaista rajoitetta tai vammaa. Tällä direktiivillä pyritään näin ollen lisäämään kirjojen, myös sähköisten kirjojen, aikakausjulkaisujen, sanomalehtien, aikakauslehtien sekä muiden kirjoitusten, verkkijärjestelmien, myös nuottilehtien, ja muun painetun aineiston saatavuutta, myös äänimuodossa, joko digitaalisena tai analogisena, verkossa tai sen ulkopuolella, sellaisissa muodoissa, joissa tällaiset teokset ja muu aineisto ovat kyseisten henkilöiden saatavilla olennaisilta osin samassa määrin kuin henkilöiden, joilla ei ole tällaista vammaa tai rajoitetta. Saavutettaviin muotoihin kuuluvat esimerkiksi pistekirjoitus, isokirjoitusteksti, sopeutetut sähköiset kirjat, äänikirjat ja radiolähetykset.
- (8) Tässä direktiivissä säädetyllä pakollisella poikkeuksella olisi rajattava kappaleen valmistamisoikeutta siten, että sallitaan kaikki toimet, jotka ovat tarpeen teoksen tai muun aineiston muuttamiseksi, muuntamiseksi tai mukauttamiseksi siten, että saavutettavassa muodossa oleva kappale voidaan valmistaa, jotta kyseinen teos tai muu aineisto olisi edunsaajahenkilöiden saatavilla. Tähän sisältyy niiden välineiden tarjoaminen, joita tarvitaan saavutettavassa muodossa olevaan kappaleeseen sisältyvässä tiedossa navigointiin. Siihen sisältyvät myös muutokset, jotka voisivat olla tarpeen, jos teoksen tai muun aineiston muoto on jo saavutettava joillekin edunsaajahenkilöille mutta se ei mahdollisesti ole saavutettava muille edunsaajahenkilöille erilaisen tai eriaistisen vamman tai rajoitteen vuoksi.
- (9) Tässä direktiivissä säädettyihin sallittuihin käyttötarkoituksiin olisi sisällyttävä joko edunsaajahenkilöiden tai heidän tarpeitaan palvelevien valtuutettujen yhteisöjen harjoittama saavutettavassa muodossa olevien kappaleiden valmistaminen, riippumatta siitä, ovatko kyseiset valtuutetut yhteisöt julkisia vai yksityisiä organisaatioita, erityisesti kirjastoja, koulutuslaitoksia ja muita voittoa tavoittelemattomia organisaatioita, jotka palvelevat lukemisesteisiä osana pääasiallista toimintaansa, institutionaalisia velvoitteitaan tai yleishyödyllisiä tehtäviään.

⁽¹⁾ Neuvoston päätös 2014/221/EU, annettu 14 päivänä huhtikuuta 2014, julkaistujen teosten saatavuuden helpottamisesta sokeiden, heikkonäköisten tai muulla tavoin lukemisesteisten hyväksi koskevan Marrakeshin sopimuksen allekirjoittamisesta Euroopan unionin puolesta (EUVL L 115, 17.4.2014, s. 1).

⁽²⁾ Unionin tuomioistuimen lausunto 14.2.2017, 3/15, ECLI:EU:C:2017:114, 112 kohta.

Tässä direktiivissä säädetyihin käyttötarkoituksiin olisi myös sisällyttävä se, että luonnollinen henkilö, joka toimii edunsaajajenkinön puolesta, valmistaa saavutettavassa muodossa olevia kappaleita edunsaajajenkinöiden yksinomaiseen käyttöön tai avustaa edunsaajajenkinöä valmistamaan tällaisia kappaleita. Saavutettavassa muodossa olevia kappaleita saisi valmistaa ainoastaan teoksista tai muusta aineistosta, jotka ovat laillisesti edunsaajajenkinön tai valtuutetun yhteisön saatavilla. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että sopimusmääräyksillä, joilla pyritään estämään tai rajoittamaan jollakin tavalla poikkeuksen soveltamista, ei ole oikeusvaikutusta.

- (10) Tässä direktiivissä säädetyllä poikkeuksella olisi sallittava se, että valtuutetut yhteisöt valmistavat ja levittävät verkossa ja sen ulkopuolella unionissa saavutettavassa muodossa olevia kappaleita tämän direktiivin piiriin kuuluvista teoksista ja muusta aineistosta. Tällä direktiivillä ei saisi asettaa valtuutetuille yhteisöille velvoitetta valmistaa ja levittää tällaisia kappaleita.
- (11) Jossakin jäsenvaltiossa valmistettujen saavutettavassa muodossa olevien kappaleiden olisi oltava saatavilla kaikissa jäsenvaltioissa, jotta varmistetaan niiden parempi saatavuus kaikkialla sisämarkkinoilla. Näin vähennettäisiin päällekkäistä työtä, jota tehdään, kun saman teoksen tai muun aineiston saavutettavassa muodossa olevia kappaleita valmistetaan eri puolilla unionia, sekä saataisiin säästöjä ja tehokkuushyötyjä. Tällä direktiivillä olisi siksi varmistettava, että valtuutetun yhteisön jossakin jäsenvaltiossa valmistamat saavutettavassa muodossa olevat kappaleet voivat liikkua ja ovat edunsaajajenkinöiden ja valtuutettujen yhteisöjen saatavilla koko unionissa. Jotta voidaan edistää tällaista rajat ylittävää vaihtoa ja helpottaa valtuutettujen yhteisöjen keskinäistä tunnistamista ja yhteistyötä, olisi tuettava vapaaehtoista tietojenvaihtoa unioniin sijoittautuneiden valtuutettujen yhteisöjen nimistä ja yhteystiedoista, mukaan luettuina mahdolliset verkkosivustot. Jäsenvaltioiden olisi siksi toimitettava valtuutetuilta yhteisöiltä saamansa tiedot komissiolle. Tämä ei saisi tarkoittaa sitä, että jäsenvaltiot velvoitetaan tarkistamaan näiden tietojen täydellisyys ja täsmällisyys tai se, ovatko tiedot sen kansallisen lainsäädännön mukaisia, jolla tämä direktiivi pannaan täytäntöön. Komission olisi asetettava nämä tiedot saataville verkossa unionin tason keskusyhteyspisteessä. Tästä olisi myös apua valtuutetuille yhteisöille sekä edunsaajajenkinöille ja oikeudenhaltijoille niiden ottaessa yhteyttä valtuutettuihin yhteisöihin lisätietojen saamiseksi tässä direktiivissä ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2017/1563⁽¹⁾ vahvistettujen säännösten mukaisesti. Edellä mainitun keskusyhteyspisteen olisi täydennettävä tietoportaalialia, jonka Maailman henkisen omaisuuden järjestön (WIPO) kansainvälinen toimisto perustaa, kuten Marrakeshin sopimuksessa määrätään, ja jolla pyritään auttamaan valtuutettuja yhteisöjä tunnistamaan toisensa ja tekemään yhteistyötä kansainvälisellä tasolla.
- (12) Jotta voidaan parantaa saavutettavassa muodossa olevien kappaleiden saatavuutta ja estää teosten tai muun aineiston luvaton levittäminen, valtuutettujen yhteisöjen, jotka harjoittavat saavutettavassa muodossa olevien kappaleiden levitystä, yleisölle välittämistä tai yleisön saataville asettamista, olisi noudatettava tiettyjä velvoitteita.
- (13) Hyväksyntä- tai valtuutusvaatimukset, joita jäsenvaltiot voivat soveltaa valtuutettuihin yhteisöihin, kuten yleisluonteisten palvelujen tarjoamiseen edunsaajajenkinöille liittyvät vaatimukset, eivät saisi estää tämän direktiivin mukaisen valtuutetun yhteisön määritelmän täyttäviä yhteisöjä toteuttamasta toimia, joissa on kyse tämän direktiivin nojalla sallituista käyttötarkoituksista.
- (14) Kun otetaan huomioon tässä direktiivissä säädetyin poikkeuksen erityisluonne, sen erityinen ala ja siitä hyötyvien henkilöiden oikeusvarmuuden tarve, jäsenvaltiot eivät saisi asettaa poikkeuksen soveltamiselle muita kuin tässä direktiivissä säädetyjä lisävaatimuksia, kuten saavutettavissa muodoissa olevien teosten kaupallisen saatavuuden ennakkotarkastusta. Jäsenvaltioiden olisi voitava säätää ainoastaan korvausjärjestelmistä, jotka koskevat sellaisia valtuutettujen yhteisöjen toimia, joissa on kyse teosten tai muun aineiston sallituista käyttötarkoituksista. Jotta edunsaajajenkinöille ei aiheutuisi rasitteita, saavutettavassa muodossa olevien kappaleiden rajat ylittävälle levittämiseksi ei muodostuisi esteitä eikä valtuutettuihin yhteisöihin kohdistuisi liiallisia vaatimuksia, on tärkeää, että rajoitetaan jäsenvaltioiden mahdollisuutta säätää tällaisista korvausjärjestelmistä. Korvausjärjestelmissä ei siksi saisi vaatia maksuja edunsaajajenkinöiltä. Korvausjärjestelmiä olisi sovellettava ainoastaan tällaisen järjestelmän säätäneen jäsenvaltion alueelle sijoittautuneiden valtuutettujen yhteisöjen harjoittamaan käyttöön, eikä niissä saisi vaatia maksuja muihin jäsenvaltioihin tai Marrakeshin sopimuksen osapuolena oleviin kolmansiin maihin sijoittautuneilta valtuutetuilta yhteisöiltä. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tällaisissa korvausjärjestelmissä ei aseteta saavutettavassa muodossa olevien kappaleiden rajat ylittävälle vaihdolle kuormittavampia vaatimuksia kuin tilanteille, jotka eivät ole rajat ylittäviä, ei myöskään korvauksen muodon eikä mahdollisen tason osalta. Korvauksen tasoa määritettäessä olisi otettava asianmukaisesti huomioon valtuutettujen yhteisöjen toiminnan

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/1563, annettu 13 päivänä syyskuuta 2017, tekijänoikeudella ja lähioikeuksilla suojattujen tiettyjen teosten ja muun aineiston saavutettavassa muodossa olevien kappaleiden rajat ylittävästä vaihdosta unionin ja kolmansien maiden välillä sokeiden, heikkonäköisten tai muulla tavoin lukemiseesteisten hyväksi (ks. tämän virallisen lehden s. 1).

voittoa tavoittelematon luonne, tämän direktiivin yleistä etua koskevat tavoitteet, poikkeuksesta hyötävien henkilöiden edut, oikeudenhaltijoille mahdollisesti aiheutuva haitta ja tarve varmistaa saavutettavassa muodossa olevien kappaleiden rajat ylittävä levittäminen. Olisi otettava huomioon myös kunkin tapauksen erityisolosuhteet, jotka johtuvat tietyn yksittäisen saavutettavassa muodossa olevan kappaleen valmistamisesta. Jos oikeudenhaltijalle koitua haitta on vähäinen, ei olisi oltava velvollisuutta suorittaa korvausta.

- (15) On olennaisen tärkeää, että tämän direktiivin nojalla tapahtuvassa henkilötietojen käsittelyssä kunnioitetaan perusoikeuksia, myös perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklan mukaista oikeutta nauttia yksityis- ja perhe-elämän kunnioitusta ja oikeutta henkilötietojen suojaan, ja että tällaisessa henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan myös Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivejä 95/46/EY⁽¹⁾ ja 2002/58/EY⁽²⁾, joilla säännellään sellaista henkilötietojen käsittelyä, jota valtuutetut yhteisöt voivat toteuttaa tämän direktiivin puitteissa ja jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten, erityisesti jäsenvaltioiden nimeämien riippumattomien viranomaisten, valvonnassa.
- (16) Vammaisyleissopimuksessa, jonka osapuoli unioni on, taataan vammaisille henkilöille oikeus tiedon saantiin ja koulutukseen sekä oikeus osallistua kulttuuri-, talous- ja sosiaaliseen elämään yhdenvertaisesti muiden kanssa. Vammaisyleissopimuksessa edellytetään, että sopimuspuolet toteuttavat kansainvälisen oikeuden mukaisesti kaikki asianmukaiset toimet varmistukseksi, että teollis- ja tekijänoikeuksia suojaava lainsäädäntö ei kohtuuttomasti tai syrjivästi estä kulttuuriaineiston saatavuutta vammaisille henkilöille.
- (17) Perusoikeuskirjan nojalla kaikenlainen syrjintä, myös vammaisuuden perusteella, on kiellettyä ja unioni tunnustaa vammaisten henkilöiden oikeuden päästä osallisiksi toimenpiteistä, joilla edistetään heidän itsenäistä elämäänsä, yhteiskunnallista ja ammatillista sopeutumistaan sekä osallistumistaan yhteiskuntaelämään, ja kunnioittaa tätä oikeutta.
- (18) Hyväksymällä tämän direktiivin unioni pyrkii varmistamaan, että edunsaajahenkilöiden saatavilla on kirjoja ja muuta painettua aineistoa saavutettavissa muodoissa kaikkialla sisämarkkinoilla. Tämän vuoksi tämä direktiivi on olennaisen tärkeä ensiaskel, kun parannetaan teosten saatavuutta vammaisille henkilöille.
- (19) Komission olisi arvioitava tämän direktiivin soveltamisalaan kuulumattomien teosten ja muun aineiston saatavuutta saavutettavissa muodoissa sekä teosten ja muun aineiston saatavuutta saavutettavissa muodoissa muille vammaisille henkilöille. On tärkeää, että komissio seuraa tilannetta tältä osin tiiviisti. Tarvittaessa voitaisiin harkita muutoksia tämän direktiivin soveltamisalaan komission esittämän kertomuksen perusteella.
- (20) Jäsenvaltioiden olisi voitava edelleenkin säätää poikkeuksesta tai rajoituksesta vammaisten henkilöiden hyväksi tapauksissa, jotka eivät kuulu tämän direktiivin soveltamisalaan, etenkin kun on kyse muista kuin tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvista teoksista ja muusta aineistosta sekä rajoitteista, direktiivin 2001/29/EY 5 artiklan 3 kohdan b alakohdan nojalla. Tämä direktiivi ei estä jäsenvaltioita säätämästä sellaisiin oikeuksiin sovellettavista poikkeuksista tai rajoituksista, joita ei ole yhdenmukaistettu unionin tekijänoikeusjärjestelmässä.
- (21) Tässä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon erityisesti perusoikeuskirjassa ja vammaisyleissopimuksessa tunnustetut periaatteet. Tätä direktiiviä olisi tulkitettava ja sovellettava kyseisten oikeuksien ja periaatteiden mukaisesti.
- (22) Marrakeshin sopimuksella määrätään tiettyjä velvoitteita, jotka koskevat saavutettavassa muodossa olevien kappaleiden vaihtoa unionin ja sopimuksen osapuolina olevien kolmansien maiden välillä. Toimenpiteet, jotka unioni on toteuttanut näiden velvoitteiden noudattamiseksi, sisältyvät asetukseen (EU) 2017/1563, jota olisi luettava yhdessä tämän direktiivin kanssa.

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/46/EY, annettu 24 päivänä lokakuuta 1995, yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (EYVL L 281, 23.11.1995, s. 31). Kyseinen direktiivi kumotaan ja korvataan 25 päivästä toukokuuta 2018 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27 päivänä huhtikuuta 2016 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁽²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/58/EY, annettu 12 päivänä heinäkuuta 2002, henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla (sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi) (EYVL L 201, 31.7.2002, s. 37).

- (23) Jäsenvaltiot eivät voi riittäväällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitetta eli parantaa tekijänoikeudella ja lähioikeuksilla suojattujen teosten ja muun aineiston saatavuutta unionissa sokeiden, heikkonäköisten tai muulla tavoin lukemisesteisten hyväksi, vaan se voidaan toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi.
- (24) Jäsenvaltiot ovat selittävästä asiakirjoista 28 päivänä syyskuuta 2011 annetun jäsenvaltioiden ja komission yhteisen poliittisen lausuman⁽¹⁾ mukaisesti sitoutuneet perustelluissa tapauksissa liittämään ilmoitukseen toimenpiteistä, jotka koskevat direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä, yhden tai useamman asiakirjan, joista käy ilmi direktiivin osien ja kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiseen tarkoitettujen välineiden vastaavien osien suhde. Tämän direktiivin osalta lainsäätäjää pitää tällaisten asiakirjojen toimittamista perusteltuna,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Kohde ja soveltamisala

Tällä direktiivillä pyritään yhdenmukaistamaan edelleen tekijänoikeutta ja lähioikeuksia koskevaa unionin oikeutta sisämarkkinoilla vahvistamalla sääntöjä, jotka koskevat tiettyjen teosten ja muun aineiston käyttämistä ilman oikeudenhaltijan lupaa sokeiden, heikkonäköisten tai muulla tavoin lukemisesteisten hyväksi.

2 artikla

Määritelmät

Tässä direktiivissä tarkoitetaan

- 1) 'teoksella tai muulla aineistolla' tekijänoikeudella tai lähioikeuksilla suojattuja ja julkaistuja tai muutoin laillisesti yleisön saataville asetettuja teoksia kirjojen, aikakausjulkaisujen, sanomalehtien, aikakauslehtien tai muiden kirjoitusten, merkkijärjestelmien, myös nuottilehtien, muodossa niihin liittyvine kuvituksineen missä tahansa esitysvälineessä, myös äänimuodossa, kuten äänikirjoina, ja digitaalisessa muodossa;
- 2) 'edunsaajahenkilöllä' riippumatta mahdollisista muista vammoista
 - a) sokeaa henkilöä;
 - b) heikkonäköistä henkilöä, jonka näköä ei voida parantaa siinä määrin, että hänen näkönsä olennaisilta osin vastaisi sellaisen henkilön näköä, jolla ei ole tällaista rajoitetta, ja joka tämän seurauksena ei kykene lukemaan painettuja teoksia olennaisilta osin samassa määrin kuin henkilö, jolla ei ole tällaista rajoitetta;
 - c) havaitsemis- tai lukemisesteistä henkilöä, joka tämän seurauksena ei kykene lukemaan painettuja teoksia olennaisilta osin samassa määrin kuin henkilö, jolla ei ole tällaista vammaa; tai
 - d) henkilöä, joka ei fyysisen vamman vuoksi muutoin kykene pitelemään tai käsittelemään kirjaa taikka kohdistamaan tai liikuttamaan silmiään siinä määrin kuin lukeminen tavanomaisesti edellyttää;
- 3) 'saavutettavassa muodossa olevalla kappaleella' teoksen tai muun aineiston muulla tavalla tai muussa muodossa valmistettua kappaletta, joka on edunsaajahenkilön saatavilla siten, että hän voi käyttää teosta tai muuta aineistoa yhtä helposti ja vaivattomasti kuin henkilö, jolla ei ole 2 alakohdassa tarkoitettua rajoitetta tai vammaa;
- 4) 'valtuutetulla yhteisöllä' yhteisöä, jonka jäsenvaltio on valtuuttanut tai hyväksynyt tarjoamaan voittoa tavoittelematta edunsaajahenkilöille palveluja koulutuksen, opettajakoulutuksen, yksilöllisesti mukautetun lukemisen tai tiedonsaannin alalla. Määritelmä kattaa myös julkiset laitokset tai voittoa tavoittelemattomat järjestöt, jotka tarjoavat edunsaajahenkilöille samoja palveluja osana pääasiallista toimintaansa, institutionaalisia velvoitteitaan tai yleishyödyllisiä tehtäviään.

⁽¹⁾ EUVL C 369, 17.12.2011, s. 14.

*3 artikla***Sallitut käyttötarkoitukset**

1. Jäsenvaltioiden on säädettävä poikkeuksesta, jonka mukaan direktiivin 96/9/EY 5 ja 7 artiklan, direktiivin 2001/29/EY 2, 3 ja 4 artiklan, direktiivin 2006/115/EY 1 artiklan 1 kohdan, 8 artiklan 2 ja 3 kohdan ja 9 artiklan sekä direktiivin 2009/24/EY 4 artiklan mukaista teoksen tai muun aineiston tekijänoikeuden tai lähioikeuksien haltijan lupaa ei edellytetä mihinkään toimeen, joka on tarpeen, jotta
 - a) edunsaajahenkilö tai hänen puolestaan toimiva henkilö valmistaa saavutettavassa muodossa olevan kappaleen teoksesta tai muusta aineistosta, joka on laillisesti edunsaajahenkilön saatavilla, edunsaajahenkilön yksinomaiseen käyttöön; ja
 - b) valtuutettu yhteisö voittoa tavoittelematta valmistaa saavutettavassa muodossa olevan kappaleen teoksesta tai muusta aineistosta, joka on laillisesti sen saatavilla, tai välittää, asettaa saataville, levittää tai lainaa saavutettavassa muodossa olevan kappaleen edunsaajahenkilölle tai toiselle valtuutetulle yhteisölle edunsaajahenkilön yksinomaista käyttöä varten.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kussakin saavutettavassa muodossa olevassa kappaleessa kunnioitetaan teoksen tai muun aineiston eheyttä, samalla kun otetaan asianmukaisesti huomioon muutokset, jotka ovat tarpeen, jotta teos tai muu aineisto voidaan asettaa saataville tässä vaihtoehdoissa muodossa.
3. Edellä 1 kohdassa säädettyä poikkeusta sovelletaan vain tietyissä erityistapauksissa, jotka eivät ole ristiriidassa teoksen tai muun aineiston tavanomaisen hyödyntämisen kanssa eivätkä kohtuuttomasti haittaa oikeudenhaltijan oikeutettuja etuja.
4. Direktiivin 2001/29/EY 6 artiklan 4 kohdan ensimmäistä, kolmatta ja viidettä alakohtaa sovelletaan tämän artiklan 1 kohdassa säädettyyn poikkeukseen.
5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 kohdassa säädettyä poikkeusta ei voida kumota sopimuksella.
6. Jäsenvaltiot voivat säätää, että jos niiden alueelle sijoittautuneet valtuutetut yhteisöt toteuttavat toimia, joissa on kyse tämän direktiivin nojalla sallituista käyttötarkoituksista, näihin sallittuihin käyttötarkoituksiin sovelletaan korvausjärjestelmiä tässä direktiivissä säädetyin rajoituksin.

*4 artikla***Saavutettavassa muodossa olevat kappaleet sisämarkkinoilla**

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden alueelle sijoittautunut valtuutettu yhteisö voi toteuttaa 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetut toimet edunsaajahenkilön tai mihin tahansa jäsenvaltioon sijoittautuneen toisen valtuutetun yhteisön hyväksi. Jäsenvaltioiden on myös varmistettava, että niiden alueelle sijoittautunut edunsaajahenkilö tai valtuutettu yhteisö voi hankkia tai saada saavutettavassa muodossa olevan kappaleen mihin tahansa jäsenvaltioon sijoittautuneelta valtuutetulta yhteisöltä.

*5 artikla***Valtuutettujen yhteisöjen veloitteet**

1. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että niiden alueelle sijoittautunut valtuutettu yhteisö, joka toteuttaa 4 artiklassa tarkoitettuja toimia, vahvistaa omat menettelytapansa ja noudattaa niitä, jotta varmistetaan, että kyseinen valtuutettu yhteisö
 - a) levittää, välittää ja asettaa saataville saavutettavassa muodossa olevia kappaleita ainoastaan edunsaajahenkilöille tai muille valtuutetuille yhteisöille;
 - b) toteuttaa asianmukaiset toimet, joilla ehkäistään saavutettavassa muodossa olevien kappaleiden luvaton valmistamista, levitystä, yleisölle välittämistä ja yleisön saataville asettamista;
 - c) osoittaa asianmukaista huolellisuutta käsitellessään teoksia tai muuta aineistoa ja niiden saavutettavassa muodossa olevia kappaleita sekä pitää kirjaa tästä käsittelestä; ja
 - d) julkaisee, tarvittaessa omalla verkkosivustollaan tai muuta verkossa tai sen ulkopuolella olevia kanavia käyttäen, tietoja siitä, miten se noudattaa a–c alakohdassa säädettyjä velvoitteita, ja päivittää kyseiset tiedot.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 7 artiklassa tarkoitettuja edunsaajajen henkilöiden henkilötietojen käsittelyyn sovellettavia sääntöjä noudatetaan täysimääräisesti ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuja menettelytapoja vahvistettaessa ja niitä sovellettaessa.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden alueelle sijoittautunut valtuutettu yhteisö, joka toteuttaa 4 artiklassa tarkoitettuja toimia, toimittaa pyynnöstä seuraavat tiedot saavutettavalla tavalla edunsaajajen henkilöille, muille valtuutetuille yhteisöille tai oikeudenhaltijoille:

- a) luettelo teoksista tai muusta aineistosta, joista sillä on saavutettavassa muodossa olevia kappaleita, sekä saatavilla olevista muodoista; ja
- b) niiden valtuutettujen yhteisöjen nimi ja yhteystiedot, joiden kanssa se on harjoittanut saavutettavassa muodossa olevien kappaleiden vaihtoa 4 artiklan nojalla.

6 artikla

Avoimuus ja tietojenvaihto

1. Jäsenvaltioiden on kannustettava niiden alueelle sijoittautuneita valtuutettuja yhteisöjä, jotka toteuttavat tämän direktiivin 4 artiklassa ja asetuksen (EU) 2017/1563 3 ja 4 artiklassa tarkoitettuja toimia, ilmoittamaan niille vapaaehtoisesti nimensä ja yhteystietonsa.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava 1 kohdan nojalla saamansa tiedot komissiolle. Komissio asettaa tällaiset tiedot julkisesti saataville verkossa keskusyhteyspisteessä ja pitää ne ajan tasalla.

7 artikla

Henkilötietojen suoja

Tämän direktiivin puitteissa tapahtuvassa henkilötietojen käsittelyssä on noudatettava direktiivejä 95/46/EY ja 2002/58/EY.

8 artikla

Direktiivin 2001/29/EY muuttaminen

Korvataan direktiivin 2001/29/EY 5 artiklan 3 kohdan b alakohta seuraavasti:

”b) vammaisten henkilöiden hyödyksi tapahtuva käyttö, joka liittyy suoraan vammaisuuteen ja on luonteeltaan ei-kaupallista, siinä laajuudessa kuin kyseinen vamma tätä vaatii, rajoittamatta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1564 (*) mukaisia jäsenvaltioiden velvoitteita;

(*) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/1564, annettu 13 päivänä syyskuuta 2017, tekijänoikeudella ja lähioikeuksilla suojattujen tiettyjen teosten ja muun aineiston tietystä sallituista käyttötarkoituksista sokeiden, heikkonäköisten tai muulla tavoin lukemisesteisten hyväksi sekä tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa annetun direktiivin 2001/29/EY muuttamisesta (EUVL L 242, 20.9.2017, s. 6).”

9 artikla

Kertomus

Komissio esittää viimeistään 11 päivänä lokakuuta 2020 Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle kertomuksen muiden kuin 2 artiklan 1 alakohdassa määriteltyjen teosten ja muun aineiston saatavuudesta edunsaajajen henkilöille saavutettavassa muodossa sekä teosten ja muun aineiston saatavuudesta saavutettavassa muodossa muille kuin 2 artiklan 2 alakohdassa määriteltyille vammaisille henkilöille sisämarkkinoilla. Kertomuksessa on otettava huomioon asiaankuuluva tekninen kehitys, ja siihen on sisällytettävä arviointi siitä, olisiko tarkoituksenmukaista laajentaa tämän direktiivin soveltamisalaa, jotta parannettaisiin saatavuutta muuntotyypisten teosten ja muun aineiston osalta sekä muiden kuin tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvien vammaisten henkilöiden hyväksi.

*10 artikla***Uudelleentarkastelu**

1. Komissio toteuttaa viimeistään 11 päivänä lokakuuta 2023 tämän direktiivin arvioinnin ja esittää Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle kertomuksessa keskeiset havaintonsa sekä tarvittaessa ehdotukset tämän direktiivin muuttamiseksi. Arvioinnissa on tarkasteltava jäsenvaltioiden 3 artiklan 6 kohdan mukaisesti säätämien korvausjärjestelmien vaikutusta saavutettavassa muodossa olevien kappaleiden saatavuuteen edunsaajajenkielille ja niiden rajat ylittävään vaihtoon. Komission kertomuksessa on otettava huomioon asiaan liittyvien kansalaisyhteiskunnan toimijoiden ja valtiosta riippumattomien järjestöjen näkemykset, mukaan luettuina vammaisia henkilöitä edustavat järjestöt sekä ikääntyneitä edustavat järjestöt.
2. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kertomuksen ja 9 artiklassa tarkoitetun kertomuksen laadintaa varten tarvittavat tiedot.
3. Jäsenvaltio, jolla on perusteltuja syitä katsoa, että tämän direktiivin täytäntöönpanolla on ollut merkittävä kielteinen vaikutus teosten tai muun aineiston kaupalliseen saatavuuteen saavutettavissa muodoissa edunsaajajenkielille, voi saattaa asian ja kaiken sitä koskevan asiaankuuluvan näytön komission tietoon. Komissio ottaa tämän näytön huomioon laatiessaan 1 kohdassa tarkoitettua kertomusta.

*11 artikla***Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä**

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 11 päivänä lokakuuta 2018. Niiden on viipymättä ilmoitettava tästä komissiolle.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne julkaistaan virallisesti. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä säännellyistä kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

*12 artikla***Voimaantulo**

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

*13 artikla***Osoitus**

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Strasbourgissa 13 päivänä syyskuuta 2017.

Euroopan parlamentin puolesta

Puhemies

A. TAJANI

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

M. MAASIKAS